

DA

DA

DA

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 7.12.2010
KOM(2010) 723 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG
RÅDET**

om vurdering af fællesskabsstrategien for kviksølv

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om vurdering af fællesskabsstrategien for kviksølv

1. INDLEDNING

Den 28. januar 2005 vedtog Kommissionen meddelelsen til Rådet og Europa-Parlamentet om en fællesskabsstrategi for kviksølv¹. Strategien omhandler alle aspekter af kviksølvs livscyklus. Det vigtigste mål er at formindske risikoen for, at mennesker udsættes for kviksølv, og samtidig nedbringe kviksølvniveauerne i miljøet. Den beskriver tyve foranstaltninger, der skal gennemføres både inden for EU og på internationalt plan.

Strategien blev positivt modtaget i Rådets konklusioner af 24. juni 2004 og i Europa-Parlamentets beslutning af 14. marts 2006.

Kommissionen meddelte, at den havde til hensigt at "tage et overblik over den samlede kviksølvstrategi i slutningen af 2010", som anført i afsnit 11 i meddelelsen. For at støtte overblikket bad Kommissionen en ekstern konsulent om at udføre en omfattende undersøgelse om gennemførelsen af strategien². Der blev den 18. juni 2010 afholdt et møde i Bruxelles mellem medlemsstaterne, industrien og en række miljø-ngo'er, hvor de berørte parter blev hørt. Den endelige rapport afspejler de kommentarer, der blev afgivet på mødet samt skriftlige kommentarer, der blev indsendt mellem juli og august 2010.

Dette overblik er baseret på resultaterne af undersøgelsen og andre oplysninger, som Kommissionen har haft adgang til. Hermed opfylder Kommissionen også sin pligt til at rapportere om udviklingen i multilaterale aktiviteter og forhandlinger om kviksølv i henhold til artikel 8, stk. 5, i forordning (EF) nr. 1102/2008 om forbud mod eksport af metallisk kviksølv og visse kviksølvforbindelser og -blandinger og om sikker oplagring af metallisk kviksølv³. Forpligtelsen i forordningens artikel 8, stk. 2, til at følge de igangværende forskningsaktiviteter vedrørende sikre deponeringsmuligheder opfyldes med undersøgelsesrapporten om kravene til anlæg og godkendelseskriterierne for bortskaffelse af metallisk kviksølv ("Requirements for facilities and acceptance criteria for the disposal of metallic mercury"), som er tilgængelig på Kommissionens websted (se også foranstaltning 9 nedenfor).

2. INTERNATIONALE UDVIKLINGER

Fordi kviksølv transporteres over lange afstande, kan risikoen for, at både indbyggere og miljøet i EU udsættes for kviksølv, ikke mindskes til et acceptabelt niveau alene gennem national lovgivning. Der er derfor behov for koordineret international

¹ KOM(2005) 20 endelig.

² http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/pdf/review_mercury_strategy2010.pdf

³ EUT L 304 af 14.11.2008, s. 75.

handling for at løse kviksvølvproblemet på en effektiv måde verden over. Det er målet med kviksvølvstrategien, og der fokuseres i syv af foranstaltningerne (foranstaltning 14-20) på støtte og fremme af internationale foranstaltninger. EU har gentagne gange anmodet UNEP's styrelsesråd om at træffe beslutning om at indlede forhandlinger om et globalt juridisk bindende instrument for kviksvølv. I februar 2009 besluttede styrelsesrådet endelig at nedsætte en mellemstatslig forhandlingskomité (INC), der har mandat til at udvikle et globalt juridisk bindende instrument, der dækker de fleste aspekter af kviksvølvs livscyklus. Komitéens første møde fandt sted i Stockholm den 7-11. juni 2010, og det forventes, at processen er færdig i starten af 2013. Den europæiske strategi om kviksvølv og gennemførelsen heraf skal bidrage betydeligt til processen.

Når det globalt juridisk bindende instrument er vedtaget, vil Kommissionen bedømme, hvorvidt det er nødvendigt at evaluere EU's kviksvølvstrategi yderligere for at sikre, at den fuldt ud afspejler de nye internationale forpligtelser.

3. STRATEGIENS GENNEMFØRELSE

Overordnet set er der sket betydelige fremskridt med gennemførelsen af foranstaltningerne, der blev vedtaget i 2005. I det følgende gives der et kort overblik over fremskridtet for alle tyve foranstaltninger. Til orientering gengives foranstaltningernes fulde ordlyd i bilaget.

3.1. Formindskelse af emissionerne

Foranstaltning 1: gennemførelse af IFBF

Direktiv 2008/1/EF⁴ om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IFBF – oprindeligt vedtaget i 1996) er et afgørende juridisk instrument til formindskelse af kviksvølvemissionerne. Men måden de nationale bevillingsmyndigheder anvendte instrumentet på sammenholdt med en utilstrækkelig anvendelse af de bedste tilgængelige teknikker (BAT) har bevirket, at det fulde potentiale for at mindske kviksvølvemissionerne ikke er blevet udnyttet. Kommissionen har derfor lagt særlig vægt på at rette op på situationen i den indgående revision af IFBF-direktivet, der allerede har fundet sted og har ført til et nyt direktiv om industrielle emissioner (IED).

I det nye direktiv om industrielle emissioner, der blev vedtaget den 8. november 2010, og som skal erstatte IFBF-direktivet, styrkes BAT og BAT-relaterede grænseværdier således. Disse skal nu vedtages af Kommissionen som BAT-konklusioner og kommer til at få retsvirkning. Bevillingsmyndighedernes mulighed for at fravige AEL-grænseværdierne begrænses og kan begrundes i henhold til direktivets strenge kriterier. Det forventes at resultere i en fremskyndet udskiftning af kviksvølvbaserede teknologier og en mindskelse af kviksvølvemissionerne for en række industrisektorer, særlig cementproduktionen, non-ferro-metalindustriene, store fyringsanlæg, forbrændings- og kloralkaliindustrien.

⁴ EUT L 24 af 29.1.2008, s. 8.

Foranstaltning 2: udarbejdelse af BAT-referencedokumenter (BREF)

Dette er en løbende opgave. BREF for kloralkaliindustrien, store fyringsanlæg og non-ferro-metalindustrien undersøges pt. nærmere i tæt samarbejde med interessegrupperne. I den sammenhæng behandles kviksølvemissioner særskilt, blandt andet i forbindelse med frigivelse ved afvikling af kviksølvcelleanlæg i kloralkaliindustrien.

Foranstaltning 3: emissioner fra små kulfyrede forbrændingsanlæg

Undersøgelsen "Costs and environmental effectiveness of options for reducing mercury emissions to air from small-scale combustion installations" blev færdiggjort i december 2005⁵. På baggrund af undersøgelsens resultater anslås det, at denne kilde tegner sig for 16 % af de samlede kviksølvemissioner i EU. Som følge af konklusionerne henstillede Kommissionen i forslaget til IED, at grænsen for anvendelsen af bestemmelserne for store fyringsanlæg sænkes fra en samlet nominel indfyret effekt på 50 MW til 20 MW. EU's lovgivende myndighed holdt dog fast i grænsen på 50 MW og indførte en klausul i direktivet, der pålagde Kommissionen at tage behovet for at kontrollere emissionerne, der ligger under denne grænse, op til fornyet revision og om nødvendigt fremlægge en et lovforslag. Kommissionen vil følge op herpå i tide.

Foranstaltning 4: håndtering af tandfyldningsamalgam

Tandfyldningsamalgam udgør det næststørste forbrug af kviksølv i EU. Kommissionens beslutning 2000/532/EF⁶ kategoriserer amalgamaffald fra tandpleje som farligt affald, og det er derfor underlagt bestemmelserne i det nyligt vedtagne rammedirektiv om affald⁷. Kommissionen undersøgte i 2005 tandlægeklinikkernes anvendte praksis i medlemsstaterne via en spørgeskemaundersøgelse. Konklusionen var, at skønt monteringen af amalgamfiltre i mange medlemsstater er obligatorisk, og passende opsamlingsordninger er på plads, så er det ikke tilfældet i hele EU.

Kviksølvemissioner fra tandklinikker er også underlagt EU's vandlovgivning. Kviksølv klassificeres som et prioriteret farligt stof i henhold til bilag X til vandrammedirektivet⁸ og medlemsstaterne er derfor forpligtede til på lang sigt at træffe foranstaltninger til at standse eller udfase emissioner, udledninger og tab af stoffet. Derudover og for at afspejle vandrammedirektivets strategi fastsætter direktiv 2008/105/EF⁹ en række miljøkvalitetskrav inden for vandpolitikken for visse prioriterede stoffer, herunder kviksølv og kviksølvforbindelser. Hvis disse krav ikke overholdes, skal medlemsstaterne træffe foranstaltninger til at opfylde dem i overensstemmelse med artikel 11 i vandrammedirektivet.

⁵ <http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/>

⁶ EFT L 226 af 6.9.2000, s. 3.

⁷ Direktiv 2008/98/EF, EUT L 312 af 22.11.2008, s. 3.

⁸ Direktiv 2000/60/EF, EFT L 327 af 22.12.2000.

⁹ EUT L 348 af 24.12.2008, s. 89.

3.2. Formindskelse af udbuddet

Foranstaltning 5: forbud mod eksport af kviksølv

EU's lovgivende myndighed vedtog den 22. oktober 2008 forordning (EF) nr. 1102/2008¹⁰ om forbud mod eksport af metallisk kviksølv og visse kviksølvforbindelser og -blandinger og om sikker oplagring af metallisk kviksølv. Eksportforbuddet træder i kraft den 15. marts 2011. Rapporteringsforpligtelserne og udvekslingen af oplysninger som fastsat i forordningen vil gøre det muligt at vurdere forbuddets effektivitet og virkning på det globale kviksølvmarked.

3.3. Formindskelse af efterspørgslen

Tandfyldningsamalgam og måleudstyr spiller en særlig vigtig rolle, da de mængder kviksølv, der stadig findes i produkter, overvejende anvendes til dette formål.

Foranstaltning 6: brug af kviksølv til tandfyldningsamalgam

Kommissionen konsulterede to videnskabelige komitéer vedrørende brugen af amalgam, nemlig Den Videnskabelige Komité for Sundheds- og Miljorisici (VKSM) og Den Videnskabelige Komité for Nye og Nyligt Identificerede Sundhedsrisici (VKNNPS). Der kunne ikke drages nogen konklusioner om kvaliteten af de supplerende lovgivningsmæssige foranstaltninger til begrænsning af brugen af tandfyldningsamalgam^{11,12} på baggrund af komitéernes udtalelser.

Eftersom nogle medlemsstater allerede har begrænset brugen af tandfyldningsamalgam væsentligt i de nationale sundhedsvæsen, og fordi tandfyldningsamalgam tegner sig for den næststørste brug af kviksølv i EU, har Kommissionen besluttet at foretage en livscyklusvurdering af kviksølvbrugen. Resultaterne af undersøgelsen forventes at foreligge i slutningen af 2011.

Foranstaltning 7: måle- og kontrolapparaturer, som indeholder kviksølv

EU's lovgivende myndighed vedtog den 25. september 2007 direktiv 2007/51/EF¹³ om ændring af Rådets direktiv 76/769/EØF for så vidt angår restriktioner for markedsføringen af visse måleinstrumenter med indhold af kviksølv. Lægetermometre og andre måleinstrumenter, der indeholder kviksølv (f.eks. manometre, barometre, blodtryksmålere, andre termometre end lægetermometre), der er beregnet til at blive solgt til den brede offentlighed, må ikke længere markedsføres. Direktivet indeholder en revisionsklausul om en mulig udvidelse af de gældende restriktioner til også at gælde andre måleinstrumenter, der indeholder kviksølv.

En udvidelse af denne markedsføringsrestriktion til også at gælde andre instrumenter inden for sundhedssektoren og måleinstrumenter til erhvervmæssig og industriel brug er for øjeblikket oppe til overvejelse. Retsgrundlaget er dog ændret, i og med at

¹⁰ EUT L 304 af 14.11.2008, s. 75.

¹¹ http://ec.europa.eu/health/archive/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_089.pdf

¹² http://ec.europa.eu/health/archive/ph_risk/committees/04_scenihp/docs/scenihp_o_016.pdf

¹³ EUT L 257 af 3.10.2007.

direktiv 76/769/EØF ophæves og flere markedsføringsrestriktioner nu skal følge procedurerne i henhold til REACH-forordningen (EF) nr. 1907/2006¹⁴. Direktiv 2007/51/EF er blevet optaget i bilag XVII "Begrænsninger vedrørende fremstilling, markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer, blandinger og artikler" under punkt 18a) til REACH-forordningen (EF) nr. 1907/2006, ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 552/2009¹⁵. Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) evaluerede efter anmodning fra Europa-Kommissionen og på baggrund af dennes forpligtelse i henhold til revisionsklausulen om restriktioner for måleudstyr, der indeholder kviksølv, nogle nye videnskabelige beviser og udarbejdede et forslag om yderligere at begrænse kviksølv i måleudstyr inden for sundhedssektoren og til anden erhvervsmæssig og industriel brug. Indhentningen af udtalelser til ECHA's restriktionsrapport startede med en offentlig høring den 24. september 2010. Udtalelserne fra de relevante udvalg under REACH forventes indsendt til Kommissionen i september 2011. Kommissionen vil efterfølgende beslutte, om og i så fald hvornår restriktionerne skal træde i kraft i EU. I samme forbindelse har VKNNPS for nylig afgivet en udtalelse¹⁶ og dermed bekræftet, at der findes pålidelige alternativer til kviksølvholdige blodtryksmålere inden for sundhedsvæsenet.

Foranstaltning 8: andre produkter og formål

Undersøgelserapporten "Options for reducing mercury use in products and applications and the fate of mercury already circulating in society"¹⁷ behandler størstedelen af de nuværende anvendelsesområder for kviksølv og indeholder en vurdering af mulighederne for at mindske den mængde kviksølv, som samfundet udsættes for. Denne undersøgelse omfatter også foranstaltning 10.

Som følge af, at miljødesigndirektivet, ændret i 2009¹⁸, gradvis udelukkede glødelamper fra EU-markedet, har Kommissionen behandlet kviksølvindholdet i de stadig mere anvendte lavenergipærer. Kommissionen vedtog den 24. september 2010 en afgørelse om ændring af bilaget til direktiv 2002/95/EF (RoHS-direktivet), der væsentligt nedsatte grænseværdierne for sådanne kviksølvholdige pærer¹⁹. Pærerne er også underlagt bestemmelserne om særskilt indsamling og behandling i direktiv 2002/96/EF²⁰ om affald af elektrisk og elektronisk udstyr (WEEE). Kommissionen anmodede desuden Den Videnskabelige Komité for Sundheds- og Miljørisici (VKSM) om en udtalelse vedrørende kviksølvindholdet i visse lavenergipærer. VKSM konkluderede²¹, at kompaktlysstofrør giver et begrænset fald, men dog et nettofald i de samlede kviksølvemissioner fra lamper og kulfyrede kraftværker, der producerer elektricitet til oplysning, i sammenligning med andre lyspærer, der blev undersøgt. VKSM mente også, at det er usandsynligt, at voksne mennesker udsættes for sundhedsfare, hvis en sådan lampe går i stykker. VKSM kunne ikke drage nogen

¹⁴ EUT L 396 af 30.12.2006, s. 1.

¹⁵ EUT L 164 af 26.6.2009, s. 7.

¹⁶ http://ec.europa.eu/health/archive/ph_risk/committees/04_scenihr/docs/scenihr_o_025.pdf

¹⁷ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/pdf/study_report2008.pdf

¹⁸ Direktiv 2009/125/EF, EUT L 285 af 31.10.2009, s. 10.

¹⁹ EUT L 251 af 25.9.2010, s. 28.

²⁰ EUT L 37 af 13.2.2003, s. 24.

²¹ http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/environmental_risks/docs/scher_o_124.pdf

konklusioner om risikoen for børns vedkommende, da der ikke findes oplysninger herom.

I december 2008 foreslog Kommissionen en omarbejdning af WEEE- og ROHS-direktiverne, der blandt andet sigter mod en yderligere mindskelse af indholdet af farlige stoffer (herunder kviksølv) i affald samt forbedrede mål for genindsamling og genanvendelse. Der blev i november 2010 opnået enighed om ROHS-direktivet ved førstebehandlingen efter den almindelige lovgivningsprocedure, mens WEEE-direktivet stadig er til behandling i Europa-Parlamentet og Rådet. Direktiv 2000/53/EF om udrangerede køretøjer²² (senest ændret i 2010) fastsætter et generelt forbud mod kviksølv i materialer og komponenter i køretøjer. Forlygtelamper og lysstofrør, der anvendes i instrumentbrætdisplays er stadig undtaget, men kun begrænset til den 1. juli 2012 (dato for køretøjets typegodkendelse).

I henhold til direktiv 2006/66/EF om batterier og akkumulatører og udtjente batterier og akkumulatører²³ blev den største tilladte mængde kviksølv i batterier og akkumulatører betydeligt sænket i sammenligning med det tidligere (ophævede) batteridirektiv 91/157/EØF.

3.4. Behandling af overskud og beholdninger

Foranstaltning 9: opbevaring

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1102/2008 om forbud mod eksport af metallisk kviksølv og visse kviksølvsforbindelser og -blandinger og om sikker oplagring af metallisk kviksølv fastsætter, at kviksølv fra udvalgte storproducerende kilder, særligt i kloralkaliindustrien, betragtes som affald og skal bortskaffes. Særlige kriterier for sikker opbevaring af metallisk kviksølv er under udvikling og bliver vedtaget af Kommissionen i starten af 2011. Derudover har den europæiske kloralkaliindustri underskrevet en frivillig aftale, der forpligter den til udelukkende at sende overskydende kviksølv til oplagringsanlæg, der lever op til en række høje sikkerhedskrav. Indberetningspligten i henhold til forordning nr. 1102/2008 giver Kommissionen mulighed for nøje at overvåge gennemførelsen af dette løfte.

I overensstemmelse med forpligtelsen om at følge de igangværende forskningsaktiviteter vedrørende sikre deponeringsmuligheder, herunder solidificering af metallisk kviksølv (forordningens artikel 8, stk. 2), bestilte Kommissionen en konsulentrapport, der blev færdig i efteråret 2010²⁴. De fremskridt inden for solidificering, der snart kommer på markedet, vil sandsynligvis påvirke udviklingen af kravene og kriterierne for opbevaring af metallisk kviksølv i henhold til artikel 4, stk. 3. Arbejdet var endnu ikke afsluttet, da denne meddelelse blev vedtaget.

Foranstaltning 10: kviksølvprodukter, som allerede er i omløb i samfundet

²² EUT L 269 af 21.10.2000, s. 34.

²³ EUT L 266 af 26.9.2006, s. 1.

²⁴ <http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/>

Arbejdet på dette område er beskrevet under foranstaltning 8.

3.5. Beskyttelse mod udsættelse for kviksølv

Foranstaltning 11: kviksølv i fisk og skaldyr

Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) har udviklet nogle avancerede redskaber til at udregne graden af udsættelse for visse befolkningsgrupper ved indtagelse af en detaljeret række fødevarer. Den nye "Comprehensive Food Consumption Database"²⁵ indeholder informationer om børns og voksnes individuelle indtag sammen med oplysninger om hver enkelt deltagers alder, køn og vægt. Hvis oplysningerne om kviksølv bliver tilgængelige, kan der foretages mere specifikke vurderinger af udsættelsesgraden ved brug af den nye database.

De nationale myndigheder har givet en række detaljerede råd om indtagelse af kviksølv gennem fødevarer med udgangspunkt i Kommissionens meddelelse (se også nedenfor under foranstaltning 12).

For yderligere at beskytte arbejdstagere, der udsættes for kviksølv, vedtog Kommissionen direktiv 2009/161/EU²⁶ om den tredje liste over vejledende grænseværdier for erhvervsmæssig eksponering. Direktivet indeholder vejledende grænseværdier for erhvervsmæssig eksponering for kviksølv og uorganiske divalente kviksølvforbindelser.

Foranstaltning 12: oplysninger om kviksølv i fødevarer

På baggrund af den viden, som Kommissionen indhentede under foranstaltning 11, offentliggjorde den et informationsnotat²⁷ den 21. april 2008 om methylkviksølv i fisk og fiskevarer. Notatet giver anvisninger om den maksimale mængde af visse fisk, som sårbare grupper (kvinder, der er gravide eller ammer, og små børn) bør indtage, og medlemsstaterne bør bruge dette som en rettesnor, når de udsteder forbrugerråd.

3.6. Forbedring af forståelsen

Foranstaltning 13: prioriteringer inden for kviksølvforskningen

EU har siden 2005 finansieret en række forskningsprojekter, der behandler prioritering inden for kviksølvforskningen. Detaljer om de projekter, der er finansieret under det 7. rammeprogram (RP7) og andre forskningsstøtteprogrammer, er tilgængelige via Fællesskabets Informationstjeneste for Forskning og Udvikling (CORDIS)²⁸. Der er under RP7 for miljø for nyligt underskrevet en tilskudsaftale om et femårigt forskningsprojekt om et globalt system til overvågning af kviksølv. Det koster i alt 8,8 mio. EUR og involverer 24 partnere fra 24 lande. Kommissionen bidrager med 6,8 mio. EUR af de samlede udgifter til projektet, der officielt startede den 1. november 2010. Formålet med systemet er at indhente afgørende globale

²⁵ <http://www.efsa.europa.eu/en/datex/datexfooddb.htm>

²⁶ EUT L 338 af 19.12.2009.

²⁷ Informationsnotat fra Europa-Kommissionen af 21. april 2008 om methylkviksølv i fisk og fiskevarer: ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/contaminants/information_note_mercury-fish_21-04-2008.pdf

²⁸ <http://cordis.europa.eu/search>

oplysninger om atmosfærisk transport af kviksølv som grundlag for en undersøgelse af, hvor effektive strategierne for nedskæring af kviksølvemissioner er. Det vil udgøre et vigtigt bidrag til vurdering af, hvorvidt de relevante politikker bliver en succes på lang sigt både på europæisk og globalt plan.

EU's finansielle instrument for miljøet (LIFE) er blevet brugt til at finansiere et pilotprojekt om sikker bortskaffelse af metallisk kviksølv²⁹. Derudover lancerede Europa-Kommissionen i 2009 en undersøgelse om "videnskabelig støtte i forbindelse med EU's kviksølvs politik". Formålet med undersøgelsen er at give Kommissionen et solidt videnskabeligt videngrundlag om kviksølv ved at analysere og opsummere de eksisterende forskningsresultater af politisk relevans. Den vil give et konsolideret overblik over kviksølvrelaterede resultater fra forskellige forskningsprojekter i løbet af de seneste år. Resultaterne af undersøgelsen forventes klar til sommeren 2011.

3.7. Støtte til og fremme af internationale foranstaltninger

EU støttede aktivt en række tiltag under det globale kviksølvprogram, blandt andet dem, der førte til UNEP's styrelsesråds beslutning 25/5³⁰ i februar 2009. Beslutning 25/5 var afsættet for en 3-4-årig forhandlingsproces, der førte til et globalt juridisk bindende instrument for kviksølv (se også afsnit 2 og foranstaltning 17 og 18). På verdensplan har Kommissionen ydet støtte til Gruppen vedrørende Jordobservation (Group on Earth Observation), der for nylig påbegyndte en ny opgave (Global Monitoring Plan for Mercury) om at opbygge et globalt kviksølvovervågningssystem.

Foranstaltning 14: input til internationale fora og aktiviteter

I tillæg til ovennævnte har Europa-Kommissionen og adskillige andre medlemsstater deltaget i en række internationale aktiviteter, der skulle oplyse om og finde løsninger på kviksølvproblemet. I den sammenhæng organiserede Europa-Kommissionen en international konference i oktober 2006 i Bruxelles. EU og dets medlemsstater er medlemmer af og deltager i adskillige internationale fora, hvor kviksølvproblemet diskuteres³¹. De enkelte medlemsstater har også iværksat initiativer såsom Det Forenede Kongeriges treårige initiativ om videnedveksling om kviksølv i IKIMP³² (Integrating Knowledge to Inform Mercury Policy).

Foranstaltning 15: finansiering med henblik på at formindske kviksølvemissionerne fra kulfyring i tredjelande

Europa-Kommissionen har bidraget med 1 mio. EUR til UNEP til udarbejdelse af projektet om nedbringelse af kviksølvemissionerne fra kulfyring i energisektoren ("Reducing mercury emissions from coal combustion in the energy sector"). Projektet, der er påbegyndt, ledes af Det internationale Energiagenturs Center for Rent Kul ("Clean Coal Centre")³³ og fokuserer på lande, som er stærkt afhængige af

²⁹ MERSADE-projektet (); MERSADE LIFE06 ENV/ES/PREP/03

³⁰ http://www.chem.unep.ch/mercury/GC25/GC25Report_English_25_5.pdf

³¹ Herunder UNEP's kviksølvprogram, protokollen om tungmetaller under UNECE-LRTAP-konventionen, OSPAR- og Basel-konventionen osv.

³² <http://www.mercurynetwork.org.uk/>

³³ <http://www.iea-coal.org.uk>

fast brændsel, f.eks. Kina, Indien, Rusland og Sydafrika. Derudover offentliggjorde Europa-Kommissionen en indkaldelse af forslag i 2010 om tilskud til kulafhængige lande, vækstøkonomier og udviklingslande³⁴. Disse tilskud har hovedsagelig til formål at opbygge kapacitet og udføre undersøgelser og har et samlet budget på 3 mio. EUR. Projektet skal ikke udelukkende fokusere på kviksølv, men det skal også hjælpe med at identificere sidegevinsterne ved emissionskontrolteknikkerne i den kulfyrede energisektor.

Foranstaltning 16: forudgående informeret samtykke til kviksølvimport

Forudgående informeret samtykke har allerede siden 2003 været obligatorisk inden for eksport og import af kviksølvforbindelser ved forordning (EF) nr. 304/2003 (erstattet af forordning (EF) nr. 689/2008³⁵) om eksport og import af farlige kemikalier, som dermed gennemfører Rotterdamskonventionen om proceduren for forudgående informeret samtykke (PIC) for visse farlige kemikalier og pesticider i international handel. PIC-proceduren blev også anvendt på import af kviksølvforbindelser, der anvendes som pesticider.

Foranstaltning 17: protokollen om tungmetaller til UNECE's konvention om grænseoverskridende forurening over store afstande

EU og 20 af medlemsstaterne er parter i protokollen om tungmetaller til UNECE's konvention om grænseoverskridende forurening over store afstande. Europa-Kommissionen opfordrer på det stærkeste de medlemsstater, der endnu ikke har ratificeret protokollen, til at gøre det snarest muligt. I september 2008 foreslog EU at tilføje en række kviksølvholdige produkter til protokollens bilag VI. Eksekutivorganet for LRTAP-konventionen vil i december 2010 beslutte, om forhandlingsprocessen skal sættes i gang, og hvad omfanget af forhandlingsmandatet skal være. Det er imidlertid vigtigt at sikre, at forhandlingerne under tungmetalprotokollen er i overensstemmelse med udviklingen i forbindelse med det fremtidige juridisk bindende instrument om kviksølv.

Foranstaltning 18: støtte af UNEP's kviksølvprogram

Europa-Kommissionen deltager i den rådgivende gruppe om det globale partnerskab vedrørende kviksølv og har formelt meldt sig ind i partnerskabet om "frigivelse af kviksølv i forbindelse med kulfyring", mens Tyskland og Italien er medlemmer af "forvaltning af kviksølvaflald" og "forskning i transporten af og fremtiden for kviksølv i atmosfæren". UNEP-Styrelsesrådets beslutning 25/5 udpegede det globale partnerskab som en af de vigtigste mekanismer, der skal sikre hurtige foranstaltninger vedrørende kviksølv under forhandlingerne om det juridisk bindende instrument for kviksølv.

Foranstaltning 19: kviksølv i guldminesektoren

³⁴ <https://webgate.ec.europa.eu/europeaid/online-services/index.cfm?ADSSChck=1281432803820&do=publi.detPUB&searchtype=AS&Pgm=7573841&debpub=&orderby=upd&orderbyad=Desc&nbPubliList=15&page=1&aoref=129199>

³⁵ EUT L 204 af 31.7.2008, s. 14.

I 2010 vil Europa-Kommissionen bidrage med 1,5 mio. EUR til UNDP til oprettelse af "Guyana Shield"-faciliteten³⁶, som er en finansieringsmekanisme med flere donorer, der fokuserer på aktiviteter til sikring af økoregionen Guyana Shield³⁷. Den skal finansiere feltbaserede projekter om (blandt andet) risiciene ved ulovlig og ikke-reguleret guldminedrift udført af små guldminearbejdere (*garimpeiros*), der spreder sig i Fransk Guyana, Surinam, Guyana, Venezuela og Colombia.

Foranstaltning 20: nedbringelse af det internationale kviksølvudbud

Mandatet, som INC har fået af UNEP-styrelsesrådet i form af beslutning 25/5, omfatter blandt andet en nedbringelse af kviksølvudbuddet, kapacitetsopbygning af miljøvenlig opbevaring af stoffet og en nedbringelse af den internationale kviksølvhandel. EU har allerede bidraget til det samlede mål ved at vedtage forordningen om forbud mod eksport af kviksølv (se foranstaltning 5). I forhandlingsforløbet vil EU tale for strategien og udforske, hvordan den bedst afspejles i et fremtidigt juridisk bindende instrument.

4. KONKLUSIONER

Gennemførelsen af kviksølvstrategien er nået langt, og næsten alle foranstaltningerne er fuldført.

Der er nu et nyt retsgrundlag på plads til nedbringelse af kviksølvemissioner fra store punktkilder. Gennemførelsen af det nye direktiv om industrielle emissioner giver EU plads til at iværksætte den potentielt store nedbringelse af emissionerne, som kan opnås ved at anvende de bedste tilgængelige teknikker. Dette vil dog kræve en ambitiøs gennemførelse og anvendelse i medlemsstaterne, som vil blive fulgt nøje og støttet af Kommissionen.

Hvad angår efterspørgslen på kviksølv i produkter arbejdes der fortsat på at udvide de eksisterende markedsføringsrestriktioner for visse måleinstrumenter til også at gælde yderligere instrumenter inden for sundhedssektoren, herunder blandt andet blodtryksmålere og instrumenter til anden erhvervsmæssig og industriel brug.

Kommissionen mener især, at det er nødvendigt at efterforske tandfyldningsamalgam yderligere. Kommissionen vil derfor i 2011 påbegynde en undersøgelse, der skal vurdere problemet i detaljer under hensyntagen til alle dele af livscyklusen.

Der vil være fokus på internationale foranstaltninger i de kommende år. På grund af kviksølvproblemets globale dimension kan EU-lovgivning alene ikke sikre EU-borgerne en effektiv beskyttelse. Kommissionen vil derfor fokusere sine bestræbelser på forhandlingerne om et globalt juridisk bindende instrument om kviksølv under UNEP's ledelse. I den sammenhæng har EU meget at tilbyde i og med, at der allerede er effektive instrumenter på plads på EU-plan. Når det internationale instrument har taget form, vil Europa-Kommissionen vurdere, hvilke aspekter af kviksølvs livscyklus der kræver yderligere EU-foranstaltninger, blandt andet hvorvidt der er behov for yderligere lovforslag, og under hensyntagen til den fornødne undersøgelse i 2013 af forordningen om forbud mod eksport af kviksølv og

³⁶

http://ec.europa.eu/europeaid/documents/aap/2010/af_aap_2010_dci-env.pdf

³⁷

<http://www.guyanashield.org>

andre fremskridt i strategien. Det gælder især de i konsulentundersøgelsen foreslåede ekstra import- og eksportrestriktioner, som skal vurderes igen på baggrund af de internationalt forhandlede forpligtelser.

BILAG

Foranstaltningerne under fællesskabsstrategi for kviksølv (fuld ordlyd)

1. FORMINDSKELSE AF EMISSIONERNE

Foranstaltning 1. Kommissionen vil vurdere virkningerne af IFBF's anvendelse på kviksølvemissioner og overveje, om der er behov for yderligere foranstaltninger som f.eks. fælles emissionsgrænseværdier, efterhånden som der foreligger oplysninger på grundlag af IFBF- og EPER³⁸-rapporteringskravene, og foretage en mere omfattende gennemgang af strategien inden udgangen af 2010. Den skal omfatte en undersøgelse af de gavnlige virkninger af den kontrol, der i henhold til direktiv 2001/80/EF skal indføres inden den 1. januar 2008 for at formindske svovldioxidemissionerne fra store fyringsanlæg.

Foranstaltning 2. Kommissionen vil opfordre medlemsstaterne og erhvervslivet til at give flere oplysninger om kviksølvfrigivelsen og om forebyggelses- og bekæmpelsesteknikkerne, så der kan drages konklusioner i form af BREF, som kan medvirke til at formindske emissionerne yderligere. Den anden udgave af klor-alkali-BREF skal indeholde oplysninger, der drejer sig om at imødegå risikoen for frigivelse ved afvikling af kviksølvceller.

Foranstaltning 3. Kommissionen vil i 2005 foretage en undersøgelse af mulighederne for at formindske kviksølvemissionerne fra små kulfyrede forbrændingsanlæg og behandle dem i forbindelse med en mere omfattende CAFE-vurdering.

Foranstaltning 4. Kommissionen vil i 2005 gennemgå medlemsstaternes gennemførelse af Fællesskabets bestemmelser om behandling af affald fra tandfyldningsamalgam og derefter tage passende skridt til at sikre en korrekt anvendelse.

2. FORMINDSKELSE AF UDBUDET

Foranstaltning 5. Som aktivt bidrag til en foreslået global indsats for at afvikle den primære kviksølvproduktion og hindre, at overskud genindføres på markedet, således som beskrevet i punkt 10, vil Kommissionen foreslå en ændring af forordning (EF) nr. 304/2003 for at få afviklet kviksølveksporten fra Fællesskabet inden 2011.

3. NEDBRINGELSE AF EFTERSPØRGSLEN

Foranstaltning 6. På kort sigt vil Kommissionen bede ekspertgruppen for medicinske anordninger behandle brugen af kviksølv til tandfyldningsamalgam og

³⁸ Kommissionens beslutning af 17. juli 2000 om indførelse af en Europæisk Oversigt over Forurenende Emissioner (EPER) i henhold til artikel 15 i Rådets direktiv 96/61/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening, EFT L 192 af 28.7.2000.

søge at få en udtalelse fra Den Videnskabelige Komité for Sundheds- og Miljørisici om, hvorvidt yderligere lovgivningsforanstaltninger er hensigtsmæssige.

Foranstaltning 7. Kommissionen vil i 2005 foreslå en ændring af direktiv 76/769/EØF³⁹ for at begrænse afsætning til forbrug og sundhedspleje af måle- og kontrolapparatur, som ikke er elektrisk eller elektronisk og indeholder kviksølv.

Foranstaltning 8. Kommissionen vil på kort sigt yderligere undersøge de få tiloversblevne produkter og formål, hvortil der bruges små mængder kviksølv i EU. På længere sigt kan eventuelle tiloversblevne anvendelsesformål gøres afhængige af godkendelse og undersøgelse af alternativer efter den foreslåede REACH-forordning⁴⁰, når den bliver vedtaget.

4. BEHANDLING AF OVERSKUD OG BEHOLDNINGER

Foranstaltning 9. Kommissionen vil træffe foranstaltninger for at sikre, at midlertidig oplagring af kviksølv fra kloralkaliindustrien kan foretages efter en tidsplan, som er i overensstemmelse med den påtænkte afvikling af kviksølvsektoren inden 2011. I første omgang vil Kommissionen undersøge mulighederne for en aftale med industrien.

Foranstaltning 10. Kommissionen vil på kort og mellemlang sigt undersøge yderligere, hvad der sker med kviksølvprodukter, som allerede er i omløb i samfundet.

5. BESKYTTELSE MOD UDSÆTTELSE FOR KVIKSØLV

Foranstaltning 11. EFSA vil på længere sigt foretage yderligere undersøgelser af sårbare befolkningsgrupper (f.eks. børn og gravide kvinder) indtagelse af kost, hvori indgår forskellige former for fisk og skaldyr.

Foranstaltning 12. Kommissionen vil fremlægge yderligere oplysninger om kviksølv i fødevarer, efterhånden som der foreligger nye data. De nationale myndigheder vil blive tilskyndet til at give rådgivning på grundlag af de lokale forhold.

³⁹ Direktiv 76/769/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om begrænsning af markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer og præparater, EFT L 262 af 27.9.76.

⁴⁰ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsning for kemikalier (REACH), om oprettelse af et europæisk kemikalieagentur og ændring af direktiv 1999/45/EF og forordning (EF) {om persistente organiske miljøgifte}, KOM(2003) 644 endelig udg. af 29.10.2003.

6. FORBEDRING AF FORSTÅELEN

Foranstaltning 13. Der skal i det 7. FTU-rammeprogram og i forbindelse med andre relevante finansieringsordninger opstilles prioriteringer inden for kviksølvforskningen.

7. STØTTE TIL OG FREMME AF INTERNATIONALE FORANSTALTNINGER

Foranstaltning 14. Fællesskabet, medlemsstaterne og andre interessegrupper bør i international sammenhæng og i forbindelse med internationale aktiviteter og bilaterale aftaler og projekter med tredjelande, herunder teknologioverførsel, arbejde for at løse kviksølvproblemet.

Foranstaltning 15. Kommissionen vil overveje at indføre et særligt finansieringsforslag for forskning og pilotprojekter med henblik på at formindske kviksølvemissionerne fra kulfyring i lande, som er stærkt afhængige af fast brændsel, f.eks. Kina, Indien, Rusland osv., svarende til CARNOT-programmet, der fremmer en ren og effektiv udnyttelse af fast brændsel.

Foranstaltning 16. Fællesskabet bør fremme et initiativ for at få kviksølv underkastet Rotterdamkonventionens EIC-procedure.

Foranstaltning 17. Fællesskabet og medlemsstaterne bør fortsat støtte arbejdet i forbindelse med protokollen om tungmetaller til UNECE's konvention om grænseoverskridende forurening over store afstande.

Foranstaltning 18. Fællesskabet, medlemsstaterne og andre interessegrupper bør også støtte UNEP's kviksølvprogram, f.eks. ved at gennemgå materialerne og levere teknisk bistand og menneskelige og finansielle ressourcer.

Foranstaltning 19. Fællesskabet og medlemsstaterne bør støtte internationale bestræbelser, som bidrager til at formindske kviksølvforbruget i guldminesektoren, f.eks. UNDP/GEF/UNIDO-kviksølvprojektet. De kan også overveje mulighederne for at støtte enkelte udviklingslande ved hjælp af de forskellige ordninger for samarbejde og udviklingsbistand på grundlag af de nationale udviklingsstrategier.

Foranstaltning 20. For at nedbringe det internationale kviksølvudbud bør Fællesskabet gøre sig til talsmand for en verdensomspændende afvikling af den primære produktion og tilskynde andre lande til at sørge for, at overskud ikke markedsføres igen ved hjælp af et initiativ svarende til Montrealprotokollen om stoffer, der ødelægger ozonlaget. Til støtte herfor skal den foreslåede ændring af forordning (EF) nr. 304/2003 afvikle eksporten af kviksølv fra Fællesskabet inden 2011.